

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy órára 1 ft. — Az esti kiadás külön kúldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., félre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy órára 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: 8t hasábas garmond sorát 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélégydíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlteri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Az országházról.

r. (A honvéd-tüzérségről.) A képviselőház utolsó üléseiben lefolyt vita sokkal tanulságosabb, mintsem azt, óriási terjedelme mellett is mellőzhetném: ismét megbirkozott a népszerűség-hajhászat a gyakorlatilag kivihető fokozatosan létesítő számítással, előrelátással.

Azok, kik a nagyszeműt már is esont- és hussá vált testnek képzelik, — kik a magasztos ideált kézzelfogható realitással gyanánt kinalgatják hazafelé — ezek a sok szépet óhajító, de vajmi keveset fogantatosító férfiak csakugyan megatlaquerózták a deákpárti többséget. A ki csak ugy futólág, beható elmélkedés nélkül olvasta hazafias fraszoktól fénylő beszédeiket, könnyen elhihetné, hogy csak is a jobboldali többség konok makacsodása — hogy többet ne mondjak — azon akadály, mely miatt gyalog és lovas honvédsapataink már holnap nem rukkoltathatnak ki útegeikkel, melyeket piros-csákós honvédtüzérek kísérhetnek.

A helyett, hogy mint nem egészen szakember saját érveimet állítanám sorba a baloldali népszerűsége erőköds ellen, jobbnak tartom, ha szakemberek és államférfiaknak a parlamentben felhozott argumentumait sorolom elé; ezek azután teljes értékűre szállítják a nemzetiesen villogtatott rodomontadeokat. Hisz minek nevezzük azt, ha valaki ma paraderoz a külön hadsereggel, a monarchia felbomlásával, e perczen, midőn a nagy Franciaország izoláltságának borzasztó következményeit szemléljük, — a midőn nemcsak a nagy népfajok tömörületi áramlata vet mind magasabb hullámokat, de a nemzetiségi gyűlölködés lángja is hova-tovább mind inkább elharapodik s a nyugodt megfontolás világa oly beláthatlan távolban késik egy jövő új chaos méhében.

Eber Nándor e sokat tapasztalt katonai, helyesen emelte ki azt, hogy a jelen pillanatban a katonai szempontokat kellene előtérbe tolni és nem a politikaiakat; nagy súlyt fektet különösen arra, hogy a területi hadosztályok felállításának s így a társadalmi, tartományi és helyi viszonyok a sereg szervezetében felhasználtnak; nem tartja helyesnek, ha ily időben a külön hadsereg eszméjét pengetik minduntalanul.

Mert ő is akar oly magyar hadsereget, a mely a törvény értelmében kiegészítő része a közös hadseregnek és tágas tért nyit a nemzeti és politikai sajátságoknak; de nek ő hajtana két oly hadsereget, melyek szervezetre, vezényletre és fegyverzetre egymástól elválnának s két különböző irányba haladnának. Ugyanis most a roppant tömegek győznek és nem a személyes bravour, mi pedig 4—5-ör akkora népek közt állunk, ezeket önállólag nemcsak le nem győzhetnők, de velők szembe se szállhatnánk, — tehát szövetségesre van szükségünk. Példát idéz a legutolsó keleti háborúból arra, hogy bár előre megegyezett volt az angol és francia hadvezérlet a közös működésben, még is ez a gyakorlatban azt eredményezte, hogy elmulasztották a muszkát Szilistria alatt megverni, s a rohammal bevehető Sebastopolt másfél évig ostromolták; ép így járna ugyanaz az elváltasztott magyar-osztrák hadsereg is egy jövő hadjáratban.

Felhozta továbbá Eber azt is, hogy a gyalogság és lovasság számára sincsenek elegendő főtisztok; honnan vennők tehát őket a tüzérség számára. Csak a rendes seregből vehetnők, itt meg alig van 8—10 magyar, ezeket nem lenne célszerű a sortüzérezredékből kivenni. Utalt arra, hogy három tüzérezredet átalakított magyar tüzérezredé, s hogy még 3 más új tüzérezredet kell felállítani Magyarországon, hogy a 6 hadtestnek elegendő tüzérsége legyen, s ebből teljen ki a kellő útegek száma a honvédség sorai közé is.

Hollán Ernő kimutatta mily téves felfogás a baloldal azon kívánata, hogy a honvédtüzérség magából a honvédség organismusából fejlesztessék ki. A kormány hatalmas gyalogságot és lovasságot törekszik szervezni a honvédekéből, a tüzérséget pedig a rendes seregből óhajítja számára készen tartani.

Behizonytá, hogy a kormány a törvény értelmében jár el. Európa valamennyi katonai köreiben elfogadott nézet az, hogy honvéd-keretrendszer alapján a harcászati követelményeknek megfelelő tüzérséget és műszaki csapatokat szervezni nem lehet, oly tüzérséget, a mely versenyeghessen a nagy állandó hadsereg azon tüzérségeivel, melyek 20 év óta ugy technikai kiképzetés, mint taktikai készség tekintetében oly nagy haladásokat tettek. Azután, honnét vennők ma a szükséges al- és főtisztok kereteket? Vagy lehetne-e azt az igazságtalanságot elkövetni, hogy a tüzérséghez sorozandó értelműs üjonczokat évekig tartásig benn, míg a gyalog és lovas csak pár hóig tesz szolgálatot a honvédségnél minden évben.

Felhozta Hollán azt is, hogy mennyire kiművelt katonának kell lenni az önállóan működő tüzerfőtisztnek; hogy a tábori tüzérség mellé kell technikai tüzérség is, a tartalék-intézetek egész műszaki és tudományos apparátusa, a gyári és mozgó telepek egész tömege; hogy egy

ilyen újból berendezés költségeit sem bírnák el jelenleg, s főleg, hogy „ez idő szerint nem rendelkezünk azon tényezők, azon elemek felett, melyek a tüzérség cél-szerű szervezéséhez megkivántatók — a kormány intenciói szerint képesek vagyunk oly tüzérségre előállítani, mely a célnak megfelel és a honvédség harc-képességét biztosítja.

Ujjal mutat Hollán arra, hogy Poroszországban a Landwehr-rendszer élő mintaképében soha sem szerveztek a honvédséghez külön tüzérséget és műszaki csapatokat, bár több mint 50 éve javítják, tökéletesítik ott a honvédrendszert. A francziák ugyan szerveztek tüzérséget a garde nationale mobilehez, de nem azért, hogy külön álljon, hanem hogy a rendes tüzérség sorait pótolja, ezért ezek a nagyobb várak és városokban nyertek oktatást.

A területi hadosztályok rendszere által meg kell állapítani az állandó hadrendet is; ebbe kell beosztani a honvédséget is úgy, hogy már béke idején tudja, mely helyeket kellend háboru esetén megszállania, hova kell központosulnia; így aztán előre ki lesznek jelölve útegeik is; az azután nem lenne baj, ha a honvéd-dandárok mellett magyar serezhadbeli tüzekek működneek közre a haza védelmében.

Végül előadta Hollán, hogy legelőbb arról kell gondoskodni, hogy meglegyenek a kellő keretek a gyalogság és lovasság betanítására, hogy legyen elegendő al- és főtisztunk, hogy a honvéd-intézmény kifejtthesse a kellő erőt.

A baloskodóknak Andrassy gróf is megfelelt, midőn arra utalt, hogy nekünk azért kell a lovasságot szaporítani, mert nem szándékozunk elfoglalni Olaszországot, mi nem fogunk Angliába menni — — a mi célunk megvédeni a monarchiát.

A miniszterelnök is óhajítja elegendő és jó tüzérséggel látni el a honvédséget a közös sereg részéről; rosz tüzérséggel Kanonenfuter lenne a honvédekéből; a sor- és honvédsapátok ne tekintsek egymást idegeneknek, hanem szokják meg az együtvé tartozást már békében azok, kik együtt lesznek hivatva a csataterén harcolni, a monarchiát megvédeni.

Elmondá Andrassy gróf azt is, hogy ha Európa ezen része a keletről támadatnék meg, azt Erdélyből és Bukovinából, — ha északra, a Kárpátokon túlról vagy azok tetejéről, — ha nyugatról, nem a magyar sikon, de a cseh szorosoknál lehet és kell azt megvédelmezni; hogy most már bekövetkezett azon idő, midőn kisebb államok önmagukban fenn nem állhatnak, szövetségest kell keresniök, s ha van ilyen, ahoz ragaszkodniök; mert csak a közös védelem alapján állhatnak meg; utalt tehát arra, hogy a mi feladatunk oly politikát csinálni, mely arra jó, hogy a monarchiát fenntartsa; mert ha e sokszázados birodalom decompónálódna, Magyarország egymaga nem lenne képes helyébe újat alkotni.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladott Pesten márt. 3. 11 óra — p. délelőtt. Érkezett Kolozsvárra márt. 3. 12 ó. 30 p. délután.

Bordeaux. A nemzetgyűlés Thiersnek, Napoleon volt titkára, Conti beszéde által előidézett indítványát elfogadta: Napoleont teszi felelőssé Franciaország szerencsétlenségeért és le-tételét kimondta. A hirlapok fekete szegélylyel jelentek meg.

Bécs. Loflus lord itt, Russel Versaillesben Granville sürgönyét felolvasták, melyben Anglia a hadisarcz nagysága és a határterületátengedés ellen tiltakozik. Bismarck határozottan visszautasítja. Párisban komor csend.

Legújabb táviratok.

Versailles, márcz. 1. A németek bevonulása ma délelőtt 10 órakor vette kezdetét. A menet élén a koronaherceg ment táborokarával. Coburg herceg és a mecklenburgi herceg este követik a bevonultakat, ugyzintén a császárt, a württembergi királyt, Bismarckot, Moltkét és Roont ugyanakkorra várják.

Szent-Pétervár, márcz. 1. A „Journ. de Saint-Petersburg“ a német császárnak egy táviratát közli febr. 27-ről az orosz császárhoz, mely — miután tudatá a békeelőzetek aláírását és az ismeretes feltételeket, — ezeket mondja: Így hát végén állunk egy dicső, de véres háborúnak, mely példátlan frivolitással lön reánk erőszakolva. Poroszország soha sem felejtendő el, hogy önnök köszöni, hogy a háboru nem öltötte a legutolsó mérvet. Isten áldja meg önt érte. Önnök háládtos barátja Vilmos.

Az orosz császár ugyanazon napon ezt válaszolá: Köszönöm a békeelőzetek közlését. Osztozom önnök örömeiben. Adja isten, hogy tartós béke következék. Boldognak érzem magam, hogy rokonszenvenem tanisithatam ön iránt. Vajha a kötelező barátság a két országnak a boldogságot és dicsőséget biztosítaná!

Bordeaux, márc. 1. A nemzetgyűlésben, a békeelőzetekre vonatkozó szerződés felolvasása után, Barthelémy felolvassa a németek Párisba bevonulására vonatkozó okmányt. Mindkét fél fenntartja magának a fegyverszünet felmondását márcz. 3-tól fogva és a 3 napi határidőt az ellenségeskedések ismét megkezdése iránt.

Az elsassi követek kívánatára felolvassa Barthelémy az új határokat vonatkozó pontot. Több szónok ellenzése dacára a sürgetösség elhatároztatik. Thiers estére kívánja az osztályok egybeülését. A nyilvános ülés holnap délnél lesz.

Bordeaux, márt. 1. A nemzetgyűlés tegnapi ülésében ezeket mondá Thiers: Elfogadtuk a fájdalmas küldetést; megtettük a lehető erőfeszítéseket, és sajnalattal terjesszük elő tárgyalás végett eme törvényjavaslatot. A törvényjavaslat így hangzik: A nemzetgyűlés — a szükségességek engedvén, melyért a felelősséget nem vállalja el, — 1871. febr. 26-án Versaillesban következő békeelőzeteket írta alá. (Thiers e szavaknál, roszulété miatt, kénytelen volt felhagyni a beszéddel és a teremből távozni.) Barthelémy folytatá a következő békeelőzetek felolvasását: 1. Lotharinga 1/3 részének Metz-el, Thionville és Elsassnak — Belfort nélkül — való átengedése. 2. Hadikártérítés fejében öt milliárd, melyből egy milliárd a folyó 1871. évben, a hátralék azonban 3 év alatt fizetendő. 3. A kivonulás a szerződések jóváhagyása után veszi kezdetét; a német csapatok azonnal odahagyják Páris belsejét és a nyugati departementokat; a keleti departementok odahagyása azonban a hadikárpótlás törlesztésének mérve szerint történik. 4. A hátralékos összegből, a békeszerződés jóváhagyása napjától kezdve öt száztöli fizetendő. 5. A német csapatok tartózkodni fognak a requisitioktól, és Franciaország költségén fognak elláttatni. 6. A bekebelezett területlétségek lakosságának idő engedetik, hogy nemzetiség tekintetében választhassanak. 7. A foglyok haladéktalanul kiadatnak. 8. A végleges békealkudozások Brüsszelben leendnek. 9. A megszálya tartott departementok igazgatása a német hadtest-parancsnokok alatt állandó francia tisztviselőkre fog bízni.

Páris, febr. 27. A „Journal Officiel“ jelenti: A szerdán Párisba bevonuló német csapatok összes száma 30,000 leend, kik az állami épületekben fognak elhelyeztetni; semmiféle requisitoknak sem szabad történniök, és a békeelőzetek helybenhagyása után e csapatoknak azonnal el kell hagyniök Párist.

Tegnap este nagy manifestáció történt; általános marsot vertek; a nemzetörtség az elyséi mezőkre sietett, hogy a poroszok bevonulását megakadályozza; rendtelenség azonban nem történt. Ejfélt után minden csendes volt. A katonai hatóság megtette az elővigyázati intézkedéseket, hogy az összeütközések kikerültessenek. Az összes lapok nyugalmat tanácsolnak, és kijelentik, hogy a németeknek Párisban léte alatt a lapok nem jelennek meg.

A miniszterelnök beszéde.

A képviselőház febr. 24-ik ülésében.

(Vége.)

Elleneztem két okból: először, mert következményeiben a legveszélyesebbnek tartanám az országra nézve; másodszor, mert ellenkezik közigazgatásainkkal, melyek egy közös hadsereget, és külön honvédséget, nem pedig külön hadsereget rendelnek. Tehát határozottan, nyíltan, bátran kimondottam akkor, hogy egyik főök a közigazgatás alapra való tekintet. Ha itt ugyan az volna az ok, mely arra indít, hogy a módosítványt ellenezem, t. i. a közigazgatás szempont, reményem, mindenki fölteszi rólam, hogy ezt épen oly határozottan, nyíltan, bátran kimondanám mint akkor, ámde nem ez az ok. Mi a honvédség alapeszméje? Az, hogy a birodalom mindkét állama kötelezi magát arra, hogy a közös hadseregen kívül még mindazok föl fognak fegyvereztetni, kik a hadsereghez nem soroztatnak; és erre nézve egyelőre a lovasság és gyalogság vannak a törvényben megemlítve.

Ennek tendenciájával tehát egyáltalában nem ellenkeznék az, ha hozzátennők még a tüzérséget is, mert ezzel csak többet adnánk annál, a mivel tartozunk. Ez — felfogásom szerint — nem egyezmény kérdése a két fél között, hanem oly kérdés, mely a törvénynek egyszerű változtatásával megoldható, föltéve t. i. hogy e mellett az illető rész, mely honvédséghez tüzérséget akar felállítani, (a mit én, ismétlem — belügynek tekintem) egyszersmind a közös hadsereg iránti kötelezéseknek is meg tudjon felelni, és hogy ő felsége mint a hadseregnek legfőbb parancsnoka meggyőződjék, hogy a dolog gyakorlati és célirányos. Így, és nem másképp áll a kérdés.

Az okok tehát, melyek a kormányt arra bírják, hogy a javaslatba hozott külön tüzérséget el ne fogadja, egyáltalában nem közigazgatási.

E gyakorlati okokat szemügyre véve, feltűnik mindenekelőtt a financiaális szempont olyannak, mely minden országban, a mely nem akarja, hogy az adók aránytalanul felemellessenek vagy hitele tönkre menjen, ha nem is kizárólag és mindenekfelett döntő, de mindenesetre határozó tekintet.

E financiaális szempontból tekintve a kérdést, világos, hogy a módosítás elfogadása igen nagy nehézségekbe ütközik. Mennyibe kerülne, t. ház, a meglevő honvédségnek tüzérséggel való ellátása, azt pontosan kiszámítani bajos. Odavetölég történt számítások szerint 12—15 millió volna azon összeg, a mely az első ellátásra volna befektetendő, de ez lehet több, lehet kevesebb, erre nagy súlyt nem helyezek. Mellőzöm ezen kérdést is, ha vajjon e befektetésekkel el lehetne-e érni mindazt, a mi pénzért nem kapható, a mihez meglevő tényezők kellenek, a tudományos kifejlődéssel ellátott testületek, valamint mindaz, a mi szükséges arra, hogy a tüzérség a tudomány kellő színvonalán állván, minden újabb találmányt átvehessen, sőt ilyet maga tehessen. Mindezeket mellőzve annyit bizonyos, hogy az első befektetésekre nagy összeg volna szükséges. De még nem is ez terhelné legfőképpen az országot; vállait; a tüzérségnek rendes fenntartása egy még nagyobb, mert állandó terhet róna rá.

A keret rendszer megtartása mellett ugyanis oly honvédséget képzelnék, melynek csak bizonyos számú ágyui és lovai legyenek jelen, míg a többi, a legénység és lovak szabadságot állományban vannak, nem lehet, ha csak olyant nem, mely pénzbe ugyan kerülne, de gyakorlatilag absolute semmit nem érne. Ha tehát rendes tüzérséggel ellátott honvédséget akarunk, az csak ugy képzeltető, hogy annak nagyobb része legyen folytonosan jelen, és nem csupán a keret, mely utóbbi a honvédség intézményének természete és lényege, s így ebből egy állandó nagy teher hármozna az országra; fölteszem azonban, bár meg nem engedem, hogy az ország ezen terhet is elbírná, hogy megtehetné mindent, a mi szükséges, hogy a tüzérség a honvédség részére teljesen önállólag fejlődjék: ekkor az országnak még egy más terhe volna, t. i. gondoskodni mindazon szükségletekről, melyek ugyanazon irányban a közös hadseregre nézve fennállanak; tehát két tüzérség önállósítása, két tüzérségnek mindennel való ellátása.

Az a kérdés, elbírná-e az ország azon terhet, melynélfogva mindkét kötelezettségének eleget tegyen, vagyis két tüzérséget tartson fenn? Erre határozott véleményem, s ugy kiszem mindenki, ki e tárgy fölött gondolkodott, hogy nem; de ismét feltéve, habár meg nem engedve, hogy elbírná ezt is, még akkor sem fogadhatnám el a módosítványt; hogy miért, azt később fogom megmondani; most röviden megemlítem, hogy már azért sem, mert akkor is a meglevő fegyvernemek tökéletesítése még annyi összeget kíván az országtól, hogy nem csak valósággal könnyelműség, de bűn volna, ez összeget onnan elvonva, máshová fordítani. Financiaális szempontból tehát még az esetben sem tudnám elfogadni, ha mindaz, a mit feltételeztem, állana, a mint pedig ugyancsak nem áll. De mint honvédelmi miniszter, kire nehezedik az ország védelmének feladata, még ezen financiaális tekinteten is tullehetném magamat, mert bizonyos pontig az állam biztonságának megvédeése fölötté áll mindennek; tul is tenném magamat ezeken, ha azon meggyőződésben volnék, hogy a módosítvány, vagyis a honvédség külön tüzérségének felállítása, ha nem is absolute szükséges, de legalább célirányos, és hogy a honvédség harc-képességét emelni fogja, nem pedig csökkenteni.

De erre nézve is, t. ház, a tényállás merőben más. Ha mi ezen összegeket, melyeket az ország védelmi célokra nélkülölzhet, nem a fennálló fegyvernemek tökéletesítésére fordítanók, ha különösen nem mindenekelőtt arra törekednénk, hogy a fennálló fegyverneméknél mutakozó szükségeket pótoljuk, akkor nem csak hogy emelni nem fogjuk a honvédsereg harc-képességét, hanem határozottan és biztosan csökkenteni fogjuk.

A dolog, t. ház, igen természetes. Nekünk van törvényünk, mely szerint minden hadköteles egyén, ki nem sorozatik a közös hadseregbe, a honvédségben tartozik védelmi kötelezettségének eleget tenni. Ha e törvény pontosan végrehajthatik, rövid idő alatt nekünk 300,000 honvédünk lesz. Ez teljes meggyőződése. De a törvény nem gondoskodik és nem gondoskodhatik arról is, hogy az egyesek annyi időt töltsenek a zászló alatt, mely elég mindannak megtanulására, a mi annak szükséges, ki tisztá állást akar a honvédségnél elfoglalni. Ennek következménye az, hogy az idei állítás végével, midőn körülbelül 140 ezerre tehetjük a honvédek számát, annak kitanítására a szabadságot állományhoz még hiányzik 1600 tiszt és 3000 altiszt. Már most, t. ház, miután ágyúval csakugyan nem lehet az em-

bereket kényszeríteni, arra, hogy e számot megkapjuk, csak az a reményünk lehet, hogy a korlátozott számú értelmiség köréből, hazafiságból vállalkozni fognak olyanok, kik megtanulják azt, mi szükséges a tisztá minőséghez és kik így kifogják pótolni a koreteket. Ha most tehát mi ezeket, a helyett, hogy a keretekben használunk fel, a felállítandó külön tüzésre osztjuk, mely tüzésre speciálitása épen az, hogy legnagyobb értelmiségre van szüksége, akkor hova jutunk? Oda, hogy annyi értelmes tisztnek való egyént fogunk elvenni egy csekély számú tüzésre ellátására, a hány elégséges volna 1000, sőt 100,000 ember vezénylésére és a meglevő hiányok pótlására. Nem növelni fognak tehát, hanem határozottan csökkenteni e tekintetben az ország véderjét.

De még világosabb lesz ez, tisztelt ház, ha személyre vesszük a honvédség mostani állapotát. Mint mondtam, ma körülbelül 140,000-re lehet számítani a honvédség létszámát. Van 82 zászlóalj és 32 lovas-század, mely szám most még 8-al szaporítani szándékolatik.

Ha ezen számot beosztjuk, hozzátevé azt, mi a lovasság számára szükséges, körülbelül hozzávetőleg egy zászlóaljra esnek most már, de mindenesetre rövid idő alatt, 1600, majdnem 2000 ember. Ez, tisztelt ház, olyan szám, melyet egy embernek célirányosan vezényelni absolute lehetetlen. Jelenleg egy zászlóaljra, mint állandó keret, átlag 70 ember vagyis egy compánia esik, mi ismét végtelen aránytalanság. A lovasságnak teljes száma hadjárat esetében 150 lovas és ugyanannyi ló, béke idején jelen van 28, a többi nálunk kiadatik. Már most, t. ház, én szívesen megengedem azt, hogy igen sokat pótolhat a vitézség — s erre számítok is — hiszem, hogy sokat tesz a lelkesedés, erre is számítok, ámbar nem mehetek annyira, mint egy alkalommal Jókai Mór tisztelt barátom, ki azt mondta, hogy elég pár száz-ezer kókárdát kiosztani és megvan a hadsereg. Megvalom, ebben egy kis kétségem van. Én a kókárdától sokat várok, de nem vártam, hogy például a huszárnak megadja a lovat, a mely hiányzik, sem azt, hogy egyszerre megteremse azon keretet, mely nincs; ezért csak igen óvakodva szeretnék bizni azon csodákban, melyeket azon kókárdák annak idejében tettek. Franciaországi példája szomorú intés erre nézve.

Azt sem vonom kétségbe, és meggyőződhetek arról saját tapasztalásából is mindenki, ki a honvédséget az őszi gyakorlatoknál figyelemmel kísérte, hogy, hála a tiszték fáradhatlan szorgalmának, a mostani viszonyok közt is várhatjuk azt, hogy ha az ország megtámadatnék, a honvédség fényesen meg fogna felelni a várakozásnak.

De kétségtelen egyszersmind az is, hogy sokkal jobban fogna megfelelni akkor, ha a zászlóaljak szaporítván, több állandó keret állítatnék fel, ha több ló volna helyben, mint most van, és az által háboru esetében a lovasságot és gyalogságot, vagyis azon fegyvernemeket lehetne szaporítani, melyeket a honvédségről szóló törvény megállapít.

Azt kérdehet erre a t. képviselő urak, miért nem tette tehát azt a ministerium? Ennek igen egyszerű oka volt; a kormány tett oly előterjesztést, mely körülbelül 3.800,000 frtnyi póthitelt igényel. Nem tett többet mert nem gondolta, hogy az ország pénzereje többet elbír; de ha a végleges egyenleg után, melyet a budget alkalmakor lesz szerencsék látni, a t. ház azt mondaná, hogy körülményeink nagyob áldozatokat engednek meg, akkor minden esetre mi leszünk az elsők, kik azt édes örömet elfogadjuk.

A harmadik ok, t. ház — s talán ez kellett volna kezdenem (Halljuk!) — a miért én a külön tüzésre felállítását mint tökéletesen céliránytalant, sikerre nem vezetőt, el nem fogadhatom az, hogy a fennálló honvédségi törvény, vagyis azon rövid szolgálati idő mellett, melyet az kiszab, annak létesítése absolute lehetetlen. Más szóval: batteriákat felállítani lehet, mert ehhez nem kell egyéb, mint pénz; — de olyanokat, melyek megfeleljenek a várakozásnak, és oly tüzésre, melyhez

már más kell mint pénz, nem. Ehez hosszú szolgálati idő kell, mit pedig a honvédelmi törvény a dolog természeténél fogva kizár. Ha fel akarja állítani az országot, azt csak egy módon lehetne, és ez az, hogy meg kell szüntetni a honvédséget, csinálni belőle második külön hadsereget, meghosszabbítani annak szolgálati idejét. De akkor tessék kiszámítani azt, hogy mik volna annak következményei nemzeti gazdasági, pénzügyi és minden egyéb tekintetben: nem más, mint az ország tönkre silányítása. És ne méltóztassék elfelejteni, hogy minden államnak nem csak egy ellensége van, t. i. a küllellenség, hanem van bellellensége is, és az legnagyobb: a magas adó. Ha erre nem akarunk jutni, a módosítványt el nem fogadhatjuk. De van a dolognak, ha úgy tetszik, egy kényes oldala is, és ez az, hogy az országban sok ember azt hiszti, hogy mi daczára minden demonstrációnak, azért nem akarjuk a honvédtüzséget, mert a honvédségben nem bízunk. De hiszen épen ez volt egyik célja annak a mit én javaslatba hoztam, még mi előtt a t. ház erre bármiként utalt volna, t. i. azon szemfényvesztő mitrailleurök felállításának, hogy elterítve azoknak nagy hadi becsétől, kézzelfoghatóan demonstráljuk, hogy itt bizalmatlanság nem működik, hogy felülről — és ezt kezdettől fogva tudja minden honvéd — a legnagyobb bizalom volt mindig a honvédség irányában. Különösen pedig azért választott e fegyvert, mert annak használatához, elégséges kéthárom heti szolgálat, és mert nem igényel nagy technikai előképzettséget. De ha ez sem elég, akár a t. képviselő uraknak, akár küldöiknek, akár azoknak megnyugtására, kik mégis a bizalmatlanság jelét akarják látni benne, ime lesz még egy más mód, magukat eziránt megnyugtani. Tessék egy pár batteriát felállítani, csak hogy nem honvédelmi törvény alapján, de önkéntes alapon, mint ez Angliában is divatozik, és én garantírozom, hogy semmiféle közjogi kérdés nem fogja ennek útját állani. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Meg fog e ez felelni a célnak, nem tudom; Angliában létezik, bár ott még célzzerűségét nem mutatta be; annyit azonban bizonyossággal mondhatok, hogy abból közjogi kérdést nem fog csinálni senki; ellenkezőleg: szívesen fogjuk látni; csak legyen, a ki megfizesse, (Élénk helyeslés jobbfelől.) Csak egy dolgot ne követeljenek tőlem és a kormánytól, hogy — úgy lévén meggyőződve, — és itt reassumálom az általam mondotakat — miképp ugy finanszírozni szempontból, mint célirányosság tekintetéből rossz az indítvány, mert a honvédség erejét nemhogy szaporítaná, de csökkenti; sőt célirányosan keresztül nem vihető, — elfogadjuk ezt csak azért, mert népszerű azok előtt, kik nem értik. (Élénk helyeslés jobbfelől.) És mert a dolog így áll, azért a t. házat arra kérem, legyen szíves a törvényjavaslatot úgy, a mint beadtam, minden toldás nélkül elfogadni. (Hosszas élénk tetszés a jobboldalon.)

Nyilatkozat.

Kolozsvárt s a vidéken azon hír terjedt el, némelyek terjesztették is, hogy a „kolozsvári pincze-egylet” és az új részvénytársulat megbízottjai a borkészlet és az üzlethez tartozó egyéb kellékek átadása és átvétele felett nem tudtak kiegyezni; ezért az új és régi egylet egymással meghasonlott.

Evel szembe tudtuk a t. cz. közönséggel: hogy nézet különbség merült fel, a mi természetes, de az ügy, a meghasonlás legkisebb árnyalata nélkül, mindkét egylet teljes megnyugvása, a kölcsönös érdek megóvása mellett rendezve van.

Hallottuk azt is, hogy a kolozsvári s vidéki borkereskedők aggodalommal nézik ezen új egylet keletkezését, mely az asztali, durvább borsali kereskedést monopolisálni akarja, s kizárólag erre törekszik.

Feljegositva érezzük magunkat kinyilatkoztatni: miszerint ezen új egylet üzleti végcélul a finomabb, buteliás borsali kereskedést tüzte ki. Ezért először is a belföldi piacról a külföldi, drágább, de a miénknél nem jobb bort akarja kiszorítani, mérsékelt forgalomra

szállítani le; azután terjeszti ki üzletét, nagyobb mérvben, külföldre is.

Egyszersmind tudjuk a t. cz. közönséggel, hogy ezen új egylet alakító közgyűlését a városház nagytermében, folyó év mártius 10-én d. u. 3 órákor tartja, és hogy a részvényelírás mártius 10-ig nyitva áll.

Az ideiglenes választmány.

UJDONSÁGOK.

— Az első magyar azaz a kolozsvári nemzeti színház 50 éves fennállásának megünneplésére f. hó 11-én, mint a megnyitás évfordulóján disz-előadás lesz, melyhez a „prolog”-ot Szász Gerő írja, és a melynek tisztá jövedelme az itteni színész nyugdíj-alap javára fordítatik. Ezen előadás sikeréről szinagazgatónk Fehérvári Antal ismert rendezői ügyessége kezeskedik. Minthogy a színházi választmány-nak csak a jövő virágvasárnap utáni időre van reménysége több pesti nemzeti színházi tag együttes közreműködését kieszközölhetni, szándéka van a választmánynak ezen a magyar színészetre nézve oly nevezetes napot f. évi április 1-én és 2-án még ünnepélyesebben megülni.

— A honvédelmi ministerium valamennyi törvényhatóságot utasította, hogy minden egyes esetben, midőn szabadságos vagy tartalékos katonák vizsgálat alá fogatnak és bármilyen vagy kihágás miatt el-ítélteknek, a törvényhatóságok erről az illető hadkiegészítő kerületnek azonnal jelentést tegyenek a tényállásról, az elfogatás módjáról, s az ítéletről.

→ **Gyermekegyikösség.** Tegnap egy új-szült csecsemőt fogtak ki a Szamosból. A bűnös anya ellen, ki gyermekét meggyilkolta, a városi törvényszéknél foly a nyomozat.

— **Figyelmeztetés.** A bécsi kereskedelmi és iparkamarától a többi kamarákkal együtt alakított bizottság a szállítási és jelesen a vasúti áruforgalom hiányai és óhajtott reformjai ügyében Bécsben f. é. márcz. 9-én nyitja meg ülését, melyek tartani fognak 2—3 hétig. E nyomozó bizottság feladata a viszonyok teljes és pontos felderítése alapján és szakértői tüzetes megvitatásával az érdekelt felek javaslatainak a közlekedési ügy minden lehető javításaira hatni. E célból fel van hívva mindenki, a kinek valamely indokolt panasza vagy gyakorlati javaslata van, e bizottságban mint szakértő személyesen vagy írás útján részt venni. A bizottság tanácskozásának alapját képező kérdések minden kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők. A kik személyesen kívánnak részt venni, szíveskedjenek megjelenségük napját a bécsi kamaránál minél előbb bejelenteni. Ezen kívül kívánatos, hogy a panaszok a mennyiben lehetséges eredeti okiratokkal legyenek bizonyítva. A kereskedelmi és iparkamara. Kolozsvárt, február 28-án 1871.

— **Az alsó-dunai vízár** nagy veszélytel fenyegeti az ország e vidékeit; a solti, bátyai és uszodi töltés elszakadt; utóbbi község élelemért esedezik; a jég Kalocsától Bajáig összetörölve áll. Pakson ma a hajnali órákban a Duna átlépte partjait. A víz behatolt Paksba, s a város alsó részét elöntötte. A víz az utcákon 6 láb magas. A veszély igen nagy. A Dunavédtől és öt helyen elszakadt. Gerje, Szt.-György, Fadd és Butár helységek viz alatt állanak. — A Baja felett álló jég tegnap reggeli 7 órákor megindult, s így ha a Tolna felett megtörtöltött jég is megindul utánna, Paksra nézve s valószínűleg vége lesz a vízveszélynek.

— **A németek hadi zakszmányáról** kellő fogalmat szerezhet magának az ember, ha megtudja, hogy magában a mainzi fellegrárbán több mint 212,000 chassepót fegyver van. Sok közte olyan, a miből még nem is lőttek. E hó folytán egész ládákat hoztak ujdonatut chassepótokkal, melyek ugyszólván egyesenes a gyárból jutottak a poroszok kezére. A zakszmányul ejtett löfegyverek számát, a párisi helyőrségtől elvett puszkákkal együtt, egy millióra teszik. Egy chassepót fegyver középára 100 frank levén: a francziák vesztesége löfegyverekben is már 100 millió.

— **Három csinos térkép** jelent meg Eggenberger könyvkereskedésében, Pesten, u. m. a magyar-osztrák birodalom, Magyarország és Erdély. Pontossá-guk, csinos, világos és tetszetős kiállításuk miatt főleg taneszközüi és magán-használatra különösen ajánlhatók.

— **A postai intézkedések** körül, melyek Elsass és Lotharingiában tételnek, bizton következtethető, hogy e tartományok Németországhoz csatolhatnak. — Nyakra-főre alakítanak itt postahivatalokat és igazgatóságokat; legújabbban a levél-díjszabás is megállapított, u. m. egy egyszerű levél onnan hozzánk 15 cent, tőlünk pedig 5 kr.

Nemzeti színház. Szombaton, márczius 4-kén Fehérváriné H. A. jutalomjátékául: „Fernande.” Dráma 4 felvonásban.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.
Márt. 2-ről: 5%, Metaliques 59.20. 5%. Nemzeti kölcsön 68.35. 1860-diki államkölcsön 95.25. Bank-részvény 725. Hitelrészvények 252.90. London 124. 25. Ezüst 122.50. Cs. k. arany 5.84. Napoleondor 9.89. Földtermentesítési kötvények: Magyar 79.90. Temesi 77.30. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon 83.25.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Nyilttér.)*

Nyilatkozat.

A „Magyar Polgár” f. é. 41. számában egy Udvarhelyszéki írt cikk jelent meg, mely többek közt az udvarhelyi ev. ref. főiskola igazgatóját Dr. Jenei Vik-tort is a lehető legotrombább és legsértőbb vádakkal illeti.

A kérdéses cikk „igazságszerető” írójának dühön-gése, czáfolatnak sem érdemel. Azonban daczára azon mély undorunknak, melyet érezünk akkor, midőn ilyen „szabású” emberekkel kell száma állanunk, nem tehetjük, hogy ne reflectáljunk egy olyan vádjára, mely Jenei Viktorban a tanárt akarja bepiszkolni. A vád, hogy Jenei a választások alatt „felhagyott a diákok nevelésével, hogy a korcsmákban örülhasson” stb. stb. ép oly monstruos rágalom, mint czikkirő nevével az „igazságszerető” epi-theton. Mert ha valóban szereti ön az igazságot, legyen szíves tehát csak egyellen egy kis adatot felhozni annak bebizonyítására, hogy tanári kötelességeiből mennyit és mikor áldozott fel Jenei a követválasztások miatt?

Mily erkölcsi elvetemültség kell ahoz, ilyen vádak-kal illetni azon egyént, ki úgy is elég terhes tanári teen-dőinek lelkiismeretes teljesítése mellett ott van mindenütt, a hol az értelmi felvilágosodás s általában a közjó mel-lelt valamit tenni lehet! A felnöttek oktatását illetőleg Udvarhelyt akar saját pártfeleltől kérdészkösdhetik az „igazságszerető” Jenei felől. Sőt a követválasztások leg-izgalmasabb napjaiban is köztudatulag éppen a Jenei kezdeményezése folytán tartott meg azon jobb és bal-oldali papokból és tanítókból álló értekezlet, melyből ugy lehet már nem sokára az udvarhelyszéki általános tanító-egylet fogja kinőni magát.

Látni való tehát, hogy azok az odadobott rágalmak nem annyira magát Jeneit sértik, ki önértetének biztos menhelyéből nyugodt kedélyvel nézheti ezt az egész mocskos-operációt, hanem sértik legkivált magát a ne-velésügyet. Avagy olyan nagy bővében volnánk-e a buzgó és lelkiismeretes tanároknak, hogy azt is, kitől e tulajdonságot még a politikai ellenlábások sem tagadták meg (lásd a magyar polgár múlt évi 118. számát) éppen tanári becsületében hagyjuk végig gázolhatni? Ez a tanügy erkölcsi titokkéje; kiméljük legalább ezt az egyet. Keressenek másutt és másféle tökéket a szegény tudatlan nép balra capacitálására; mindenek előtt azonban tessék kihordani az írhat a kolle-giumból a Snum cuque.

Hogy e sorok tulajdondonképpen célja felől az „igazságszerető”-nek minden lehető kételyeit eloszlassuk, — röviden ismételjük neki, hogy a mit Jenei Vik-tor-nak a tanárnak köfelesség mulasztásáról a M. P.-ban kidobolni tetszett, az utolsó izziglen hazugság és rágalom.

Többen.
*) Az e rovat alatt megjelenő közlemények tartalmaért az aláírók felelősek. Szerk.

Eladó szőlő

a Hójában a második szőlő, több gyümölcsfák-kal szabad kézből olcsó árban eladó.

Tájékozássul: szőlő-fa elég, igen jó és sok vízzel-kút, és a szőlő alsó részében csinosan fel-szerelt kaliba.

Értekezhetni **Keresztesy Pál** papir kereskedésében bel-tordautza. (71) 1—3

(70)

Hirdetés.

A kőmáli hegyben a felső lábban, öt darab szőlő, nagy borsajtóval és színnel, hozzáértő nagytőltővel, két hold és 780 ööl területben, akár együtt, akár darabonként, örök áron eladó. Értekez-hetni iránta Papp József úrnál, hidelve, útjateza 334. sz. alatt.

1—6

Karvazy Gyula

főtérén lévő csemege üzletében

kaphatók:

Pástétom 1 kis doboz	4 frt.	—	kr.	Braunschweig-i kolbász 1 font	1 frt. 60 kr.
„ 1 nagy doboz	9 frt.	—	kr.	Sonka kolbász 1 font	1 frt. 20 kr.
Strachino 1 font	—	frt.	96 kr.	Nyelv kolbász 1 font	1 frt. 20 kr.
Chester 1 font	1 frt.	60 kr.	—	Mortadella di Bologna kol-bász 1 font	1 frt. 40 kr.
Eidami 1 font	—	frt.	96 kr.	Szarvasgomba kolbász 1 font	1 frt. 20 kr.
Neutahel 1 darab	—	frt.	96 kr.	Font	—
Fromage de Brie 1 font	—	frt.	96 kr.	Mailandi szalámi	—
Emmentaler 1 font	—	frt.	80 kr.	Kassai	—
Grol 1 font	—	frt.	48 kr.		
Debrezeni füstölt kolbász 1 font	—	frt.	52 kr.		

Francia gyümölcs elegy 1 font	2 frt. 80 kr.	Karlshadi ostya csokoládé-val 1 darab	—	frt.	6 kr.
Francia gyümölcs kajsi barack 1 font	2 frt. 80 kr.	Hering páczolt (Rollhering) 1 darab	—	frt.	8 kr.
Francia gyümölcs renglot 1 font	2 frt. 80 kr.	Hering hollandi fűszerezett, Hering marinirt 1 db.	—	frt.	20 kr.
Francia gyümölcs cse-resnye 1 font	2 frt. 80 kr.	Pisztrang olajban 1 doboz	3 frt.	—	kr.
Legnombabb befőttök 1 üveg 55, 60 kr. és	1 frt. 20 kr.	Hering	2 frt.	—	kr.
Ceyloni narancs zöld 1 font	2 frt. 80 kr.	Szárdinia 1 doboz	—	frt.	50 kr.
Ceyloni sárga 1 font	2 frt. 80 kr.	Szárdinia nagyobb 1 do-boz	—	frt.	65 kr.
Görze gyümölcs 1 font	1 frt. 20 kr.	Szárdinia legnagyobb 1 doboz	1 frt.	20 kr.	—
Birsalma sajt 1 font	1 frt. 20 kr.	Angolna 1 font	—	frt.	80 kr.
Török puliszka 1 font	1 frt. 40 kr.	Viza Ikra (Caviar) 1 font	2 frt.	80 kr.	—
Karlshadi ostya magyaró-val 1 darab	—	„ font	4 frt.	—	kr.
Karlshadi ostya vanillával 1 darab	—	Bothal, Stockfisch 1 font	—	frt.	48 kr.

Spécifique le meilleur et le plus utile pour toilette d'hommes et de dames.

Véritable poudre cosmétique de Lyon,

pour la conservation et la régénération du teint.

Das Vorzüglichste und Nützlichste für Damen und Herren Toilette.

Echtes Lyoner feinst Comestisches Pulver,

zur Conservierung und Herstellung des feinsten Gesichts, Hals und Arm Teints.

Dépôt principal à Transylvanien chez Monsieur JULES KARVÁZY, Klausenburg.

Haupt Niederlage für Siebenbürgen bei Herrn JULIUS KARVÁZY in Klausenburg.

Fennitt szépitő szor különösen holgyeknek — kik arcz- és testbőrüket gyönyörű fehérré akarják hajporozni — nagyon ajánlható, annál is inkább, mert ártatlan szer, miről is a Lyoni készítő kezeskedik.